

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie **T. D.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 marca 2023 r.

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 15 października 2021 r., sygn. akt II AKa 202/20

uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 7 kwietnia 2020 r., sygn. akt XVIII K 37/19

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił

1. oddalić skargę;

2. zwolnić oskarżonego od kosztów sądowych postępowania skargowego i jego wydatkami obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2020 r., sygn. akt XVIII K 37/19, Sąd Okręgowy w Łodzi:

- w punkcie 2 uniewinnił oskarżonego T. D. od popełnienia czynu zarzucanego w punkcie XXVII i w tym zakresie kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa,
- w punkcie 1 f uznał oskarżonego T. D. za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie XXVI czynu, z tą zmianą i uzupełnieniem, że T. D. brał udział w grupie do 10 lutego 2017 roku, czym wyczerpał dyspozycję art. 258 § 1 k.k. i za to na

podstawie art. 258 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

- w punkcie 10 uznał oskarżonego T. D. za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie XXVIII, wyczerpującego dyspozycję art. 13 w zw. z art. 14 ustawy z 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 14 wskazanej ustawy i art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny przyjmując wartość jednej stawki w wysokości 50 (pięćdziesiąt) złotych,

- w punkcie 17 uznał oskarżonego T. D. za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie XXIX z tą tylko zmianą, iż wyeliminował określenie „co najmniej”, czym wyczerpał dyspozycję art. 44 ust. 2 ustawy z 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 44 ust. 2 wskazanej ustawy w zw. z art. 65 § 1 k.k. wymierzył mu karę 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę 70 (siedemdziesięciu) stawek dziennych grzywny przyjmując wartość jednej stawki w wysokości 50 (pięćdziesiąt) złotych,

- w punkcie 21 f na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu T. D. w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności wymierzonych w punktach 1f, 10 i 17 jedną karę łączną 1 (jednego) roku i 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz w miejsce jednostkowych kar grzywny, wymierzonych w punktach 10 i 17, wymierzył jedną karę łączną 100 (sto) stawek dziennych grzywny przyjmując wartość jednej stawki w wysokości 50 (pięćdziesiąt) złotych.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia dotyczące innych oskarżonych, zaliczenia na poczet kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie oraz w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji wywiedzionych od powyższego orzeczenia przez obrońców oskarżonych i Naczelnika Łódzkiego Urzędu Celno – Skarbowego w Łodzi, Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 15 października 2021 r., sygn. akt II AKa 202/20

- w punkcie 1 rozwiązał kary łączne orzeczone wobec oskarżonych w punkcie 21;
- w punkcie 2 uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 dotyczące uniewinnienia oskarżonego T. D. od dokonania czynu zarzucanego w akcie oskarżenia w punkcie XXVII i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi;
- w punkcie 3 c. tiret szóste zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił, iż czyny zarzucane T. D. w punktach XXVIII i XXIX aktu oskarżenia, a przypisane mu w punktach 10 i 17, stanowią jeden czyn zabroniony, przy czym z opisu przedmiotowego czynu wyeliminował zwrot „czyniąc sobie z popełnienia wskazanych przestępstw stałe źródło dochodu”, czym oskarżony wyczerpał dyspozycję art. 13 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 § 1 k.k. oraz art. 65 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych w zw. z art. 11 § 3 k.k. oraz art. 65 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 9 (dziewięć) miesięcy pozbawienia wolności;
- w punkcie 4 tiret szóste, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., w miejsce orzeczonych jednostkowych kar pozbawienia wolności, wymierzył oskarżonemu T. D. karę łączną 1 (jeden) roku i 2 (dwa) miesiące pozbawienia wolności.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia dotyczące innych oskarżonych oraz w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku skargę na kasatoryjny wyrok sądu odwoławczego wywiodła obrońca oskarżonego T. D., która zaskarżyła go „w części, to jest co do pkt. 2 skarżonego wyroku, którym uchylono rozstrzygnięcie zawarte w pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi XVIII Wydziału Karnego z 7 kwietnia 2020 r. w sprawie XVIII K 37/19 tj. o uniewinnieniu T. D. od dokonania zarzucanych mu czynów opisanych w pkt: II, X, XIV, XVIII, XXII, XXVII, XXXI, i przekazano w tym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi”, zarzucając mu

naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji mimo braku podstaw nakazujących przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości.

Podnosząc powyższy zarzut skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

W odpowiedzi na skargę, prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się bezzasadna.

Na wstępie należy zauważyć, że obrońca oskarżonego zdecydowanie błędnie określiła zakres zaskarżenia. Oskarżonemu T. D., co wynika jednoznacznie z treści wyroku sądu pierwszej instancji, nie zarzucono czynów opisanych w punktach II, X, XIV, XVIII, XXII i XXXI i w konsekwencji, co oczywiste, nie mógł być od nich uniewinniony. Sąd Okręgowy, w punkcie 2 części dyspozytywnej wyroku sądu pierwszej instancji, uniewinnił oskarżonego jedynie od popełnienia czynu opisanego w punkcie XXVII części wstępnej wyroku. Oznacza to, że tylko do tego rozstrzygnięcia – w zakresie dotyczącym T. D. – odnosi się punkt drugi wyroku sądu odwoławczego. Oczywiste jest, że skarżąca, jako obrońca oskarżonego T. D., mogła zaskarżyć rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 orzeczenia organu *ad quem* tylko w ostatnio wskazanym zakresie.

Odnosząc się natomiast do podniesionego w skardze zarzutu należy wskazać, że jest on całkowicie chybiony. Sąd Apelacyjny, uchylając wyrok sądu pierwszej instancji w części dotyczącej uniewinnienia T. D. od popełnienia czynu opisanego w punkcie XXVII wyroku sądu *meriti*, nie naruszył bowiem art. 437 § 2 k.p.k. Przepis ten przyznaje sądowi odwoławczemu kompetencję do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w razie zaistnienia trzech sytuacji, tj. stwierdzenia, że wyrok sądu pierwszej instancji dotknięty jest uchybieniem stanowiącym bezzwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 k.p.k.), stwierdzenia, że sąd odwoławczy wydałby wyrok skazujący, ale uniemożliwia mu to reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. i wreszcie w razie stwierdzenia, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. W analizowanej sprawie organ *ad quem* rozstrzygnięcie uchylające wyrok sądu pierwszej instancji i

przekazując sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania, w zakresie dotyczącym T. D., oparł na podstawie z art. 454 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu swojego orzeczenia jednoznacznie stwierdził m.in., że:

- „wobec uznania, że oskarżeni winni ponosić odpowiedzialność za zarzucane im czyny kwalifikowane z art. 54 § 1 k.k.s., przy jednoczesnym uwzględnieniu daleko idącego powiązania odpowiedzialności oskarżonych A. G. i D. B. za przypisane im czyny kwalifikowane z art. 65 § 1 k.k.s. i art. 73 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. i art. 37 § 1 pkt 5 k.k.s (w ogóle określenia możliwości ponoszenia odpowiedzialności za te czyny przy ewentualnym przyjęciu odpowiedzialności za czyn zasadniczy, główny), Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 437 k.p.k., art. 438 pkt 1 k.p.k., art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s, uchylił rozstrzygnięcia zawarte w punktach 2, 3 i 4 dotyczące uniewinnienia oskarżonych A. G., R. J., T. K., D. G., D. B., T. D. i P. S. od dokonania czynów zarzuconych w akcie oskarżenia odpowiednio w punktach II, X, XIV, XVIII, XXII, XXVII i XXXI oraz skazania oskarżonych A. G. i D. B. za czyny zakwalifikowane z art. 65 § 1 k.k.s. i art. 73 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. i art. 37 § 1 pkt 5 k.k.s., zarzucone w akcie oskarżenia odpowiednio w punktach III, IV i XXV i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi” (k. 1029 v. – 1030),

- „powody i przyczyny konieczności wydania orzeczenia kasatoryjnego w odniesieniu do oskarżonych w zakresie postawionych im w sprawie zarzutów dotyczących czynów karnoskarbowych zostały przedstawione przez Sąd odwoławczy powyżej. Zasadniczym powodem tego rozstrzygnięcia była niezasadna interpretacja przez Sąd I instancji znamion przestępstwa określonego w art. 54 § 1 k.k.s., jak też zagadnienia możliwości przypisania oskarżonym winy za zarzucane czyny kwalifikowane z tego przepisu. Kwestia zaś prawidłowości skazania oskarżonych A. G. i D. B. za przypisane im czyny stanowiące paserstwo skarbowe jest ściśle i bezpośrednio związana z prawidłowym rozstrzygnięciem w zakresie ewentualnego skazania tych oskarżonych za czyny główne kwalifikowane z art. 54 § 1 k.k.s.” (k. 1035 v.),

- „w przekonaniu Sąd Apelacyjny zebrane w sprawie dowody, jak i dokonane w rzeczywistości ustalenia faktyczne w oparciu o te dowody, nie budziły wątpliwości w zakresie wyczerpania przez oskarżonych dyspozycji art. 54 § 1 k.k.s. Odmienne

stanowisko Sądu I instancji oparte na interpretacji znamion owej normy prawnej, jak też rozważań w zakresie możliwości przypisania oskarżonym winy za te zarzucane czyny, w ocenie Sądu odwoławczego nie było zasadne i przekonujące. Zagadnienia te zostały omówione szczegółowo wyżej. Z tym rozstrzygnięciem wiąże się również bezpośrednio kwestia odpowiedzialności oskarżonych A. G. i D. B. za przypisane im czyny polegające na paserstwie skarbowym. W wypadku wydania ewentualnego wyroku skazującego tych oskarżonych za zarzucane im czyny kwalifikowane z art. 54 § 1 k.k.s.” (k. 1036 - 1036 v.).

W świetle powyższego jest niewątpliwe, że sąd odwoławczy wywiązał się z ciążącego na nim obowiązku wykazania, że gdyby nie stwierdzone w toku kontroli odwoławczej uchybienia, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania (art. 454 § 1 k.p.k.). Treść uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego nie pozostawia również wątpliwości, że powodem uchylenia zaskarżonego wyroku nie była eksponowana w uzasadnieniu skargi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Odnosząc się natomiast do poruszanego przez skarżącą wątku dotyczącego wniosku odwoławczego zawartego w apelacji Naczelnika Łódzkiego Urzędu Celno – Skarbowego, to jego wadliwość polegająca na tym, że apelujący domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia, a nie – stosownie do treści art. 454 § 1 k.k. jego uchylenia – w żaden sposób nie wyznaczała zakresu rozpoznania sprawy przez Sąd Apelacyjny. Wnioski odwoławcze nie wiążą bowiem sądu rozpoznającego apelację i w konsekwencji nie wyznaczają granic kontroli odwoławczej oraz nie wpływają na zakres orzekania sądu odwoławczego.

Wobec bezzasadności skargi Sąd Najwyższy orzekł o jej oddaleniu (art. 539e § 2 k.p.k.). Z uwagi na trudną sytuację materialną oskarżonego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., zwolnił go od kosztów sądowych postępowania skargowego, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

